

doložku ve smyslu ujednání a byl-li k doplnění žalovaným vyzván, nelze z toho v souzeném případě ještě dovozovati, že žalovaný ručí za nepravdivé údaje D-ovy v objednacím listě již proto, že ho pověřil jeho vyplněním. Jest sice pravda, že nejvyšší soud již opětovně vyslovil zásadu, že pouhého sběratele nabídek (při smlouvě pojišťovací) jest pokládati za osobu třetí ve smyslu § 875 obč. zák. a že za nesprávné údaje v návrhu ručí návrhovateli (objednatel), jestliže ponechal v té které části vyplnění návrhu jím již podepsaného takovému agentovi (srov. rozhodnutí čis. 5808 sb. n. s. a rozhodnutí ze dne 21. listopadu 1931, č. j. Rv I 1551/30/1). Leč v souzeném případě padá na váhu skutečnost zjištěná nižšími soudy, že agent D. byl nespolehlivý, že si počínal úskočně a lstivě, a to nejen při jednání se žalovaným, které je podkladem tohoto sporu, nýbrž i při jiných příležitostech, jak se ukázalo v jiných sporech. Použila-li tedy žalobkyně ve svých věcech, k nimž náleží i sbírání nabídek, takového člověka, nelze jeho úskočné a lstivé přehmaty přičítati na vrub oklamaného zákazníka, nýbrž jdou na vrub žalobkyně, těžící z těchto přehmatů. Že žalovaný ze své strany vynaložil dostatečnou péči, bylo již dovedeno. Otázka rozsahu působnosti sběratele nabídek, nebylo-li tvrzeno zvláštní zmocnění, jest otázkou právní, nikoli skutkovým zjištěním. Jest proto neodůvodněná výtku neúplnosti řízení, kterou v této souvislosti spatřuje dovolatelka v tom, že prý odvolací soud o zmocnění D-a žalovaným neučinil zjištění. Co do kupní smlouvy, z níž jest žalováno, nebylo tu srovnalé vůle stran a smlouva nevzešla. Žalovaný projevil k zprostředkovateli vůli vzítí stroj do komise, kdežto žalobkyně potvrdila kup. Tento rozpor byl však způsoben omylem, který zavinil D. svým úskočným jednáním, jehož důsledky nese, jak již dovedeno žalobkyně.

Čís. 11431.

Pojišťovací smlouva.

Pojišťovací smlouva uzavírá se zpravidla doručením pojistky pojistníkovi. Doručení to může se státi i agentem, jenž smlouvu zprostředkoval (návrh převzal) a není k tomu zapotřebí zvláštního písemného prohlášení pojišťovatele o přijetí návrhu.

Ustanovení pojišťovacích podmínek, že, není-li pojištění ještě tři roky v platnosti a nebyla-li zapravena splatná premie v dodatečné třicetidenní lhůtě, zaniká tím pojištění úplně, nevztahuje se na případ, nebyla-li včas zaplacená první premie.

Pojišťovací smlouva, již uzavřeno na území Československé republiky životní pojištění na jinou měnu než československou, není neplatná podle § 879, prvý odstavec, obč. zák. Neplatnost smlouvy, ježto se přiči zákonnému zákazu, předpokládá zákaz, který byl vydán orgánem státní správy k tomu povolaným a který byl uveřejněn předepsaným způsobem t. j. ve sbírce zákonů a nařízení. Postup pojišťovny, jež při sjednání smluv nedbá zákazu nadřízeného úřadu (výnosu ministerstva vnitra ze dne 30. dubna 1924, č. j. 31.694/1924-18), jest sice nepřístojný, ale

proto se ještě nepříčí dobrým mravům, nanejmeně skytá-li smlouva ochranu před případným poklesem zdejší měny oběma stranám touž měrou.

(Rozh. ze dne 27. února 1932, Rv II 93/31.)

Žalující pojišťovna domáhala se na žalovaném zaplacení roční premie 8.245 Kč ze životní pojistky uzavřené na 4.160 dolarů. Žalovaný namítl proti žalobě, že není, nebyv o přijetí návrhu uvědoměn ve stanovené šestinedělní lhůtě, na návrh již vázán, že se pozdější uvědomění nestalo v řádné formě k tomu oprávněným ředitelstvím v Praze, že si žalobkyně nezaopatřila předepsané povolení k uzavření pojistky na cizí měnu a šlo by proto o jednání nedovolené, že pojišťovací poměr zanikl podle článku 4 všeobecných podmínek proto, že během prvních tří let v stanovené třicetidenní lhůtě premie nezaplatil a zvláštní ujednání co do splatnosti se nestalo. Procesní soud prvního stupně žalobu zamítl. Důvody: Jest zjištěno: že návrh žalovaného ze dne 5. listopadu 1928 byl žalobkyní vyřízen dopisem ze dne 21. listopadu 1928, v němž sděleno, že návrh přijat, a ještě v listopadu se stalo zaslání pojistky ze dne 24. listopadu 1928 zástupci B-ovi, jenž ještě v listopadu neb počátkem prosince jistě v šestitýdenní lhůtě, ode dne 5. listopadu čítáno, žalovanému o přijetí návrhu a o zaslání pojistky ústně učinil sdělení a žádal na něm zaplacení první premie, načež by mu byl pojistku vydal, že však žalovaný žádal původně jen oddálení tohoto placení, až nabude peněžitých prostředků a teprve později, po uplynutí šestitýdenní lhůty vysloveny jím pochybnosti o oprávnění žalobkyně k uzavření pojištění na cizí valutu a konečně placení premie odepřeno. Mimo se zástupcem B-em se žalobkyní o prodloužení lhůty pro první premie nejednáno. Podle bodu 4 přijímacích podmínek, vyznačených v čele návrhu, byl žalovaný vázán na návrh po dobu šesti týdnů od předání návrhu zmocněnému činiteli. Kdežto žalovaný byl návrhem po dobu šesti týdnů vázán, neučinila žalobkyně v této lhůtě k němu písemné prohlášení, že návrh přijímá. Podle ustanovení třetího odstavce čl. 1 všeobecných podmínek byla vázána jen obsahem firemně znamenáné pojistky. Tím, že žalovanému zástupcem B-em jen ústně a jednou půjčením pojistky k nahlédnutí bylo sděleno její přijetí, k perfektní smlouvě ještě nedošlo a, jelikož k ní nedošlo ve smluvené šestitýdenní lhůtě, není již žalovaný návrhem vázán. Mimo to shledáno znění pojišťovacích podmínek z viny žalobkyně nejasným, což v pochybnosti podle § 915 obč. zák. jest vykládati v neprospěch žalobkyně, jež tyto podmínky dala na návrhy předtisknouti. Nejasnost spatřuje soud v tom, že podle článku 4 a bez rozdílu, zda jde o první či další premie v prvních třech letech jest stanoveno, že v této lhůtě může pojištěnec od smlouvy ustoupiti, a že v čele návrhu pod 5 tučným tiskem vyznačena jako následek nevyplacení police do třiceti dnů jen povinnost hraditi 1% útraty, a neučiněna zmínka o tom, že si v tomto případě vyhrazuje společnost, ač ji povinnost z pojistky netíží, požadovati první premii v cestě práva, což musí v pojištění práv neznalém vzbuditi dojem, že jest pojišťovnou vyhrazen jen nárok na útraty. Neshledán proto nárok na zaplacení první premie důvodným, aniž bylo třeba se zabývati s dalšími námitkami žalovaného. Odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Soud odvolací nepřipojuje

se k názoru soudu první stolice, že do šesti týdnů mělo býti žalovanému písemně přímo ředitelstvím žalobkyně oznámeno, že žalobkyně jeho návrh přijímá. Dle odst. 4 přijímacích podmínek jest arci pojistník vázán na návrh po šest neděl od odevzdání pojišťovacího návrhu orgánu pojišťovny, který má návrhy přijímat a k rozhodování o návrzích jest ovšem výlučně příslušné ředitelství žalující pojišťovny pro Československou republiku. Ani v tomto ani v žádném jiném bodu přijímacích podmínek ani v zákoně není předepsáno, že uvědomění o přijetí pojistky jest zvlášť doručiti pojištěnci písemně. Dostačí, když ředitelství pojišťovny návrh přijme, vyhotoví na jeho podkladu pojistku a tuto pojistku dá pak doručiti svým zřízcem pojistníkovi, který se takto bezpečně dozví, že pojistka byla přijata. Soud první stolice vzal za prokázáno, že skutečně se tak stalo, že návrh žalovaného z 5. listopadu 1928 byl žalobkyní vyřízen dopisem z 25. listopadu 1928 zasláným zástupci pojišťovny B-ovi, v němž sděleno, že návrh jest přijat v listopadu že se stalo zaslání pojistky ze 24. listopadu 1928 tomuto zástupci, jenž v listopadu nebo počátkem prosince určitě však v šestitýdenní lhůtě učinil žalovanému ústní sdělení o přijetí návrhu a o zaslání pojistky a žádal ho o zaplacení první premie, načež by mu byl pojistku vydal, žalovaný že žádal jen o oddálení tohoto placení až do doby, kdy nabude peněžitých prostředků. Jelikož není třeba, by byl pojistník přímo ústavem pojišťovacím písemně zvlášť vyrozuměn o přijetí pojistky, nýbrž stačí i uvědomění ústní a nabídnutí pojistky řádně dle návrhu vyhotovené, byl pojišťovací návrh v šestinedělní lhůtě přijat a pojištění nabylo platnosti. Nezůstalo proto řízení kusým, že o této okolnosti nebyli slyšení znalci, kteří měli potvrditi, že jest obvyklým takovýto postup doručení pojistky zprostředkovatelem a že není obvyklým písemné uvědomování přímo ředitelstvím, poněvadž tato otázka jest otázkou právní, kterou lze rozhodnouti i beze znalců. Že se odstavec 4 poj. podmínek vztahuje na placení dalších premií, nikoliv na zaplacení první premie, správně a shodně s judikaturou nejvyššího soudu dovodil již první soud. Nelze však přisvědčiti dalšímu názoru prvního soudu, že obsah pojišťovacích podmínek jest nejasný. Nejasnost spatřuje soud v tom, že podle čl. 4 všeob. přij. podm. jest všeobecně řečeno, že během prvních tří let může pojištěnec od smlouvy ustoupiti, naproti čemuž pod bodem 5. přijímacích podmínek vyznačena jako následek nevyplacení police do třiceti dnů jen povinnost hraditi 1% útrat bez bližšího odůvodnění, v čemž prý spočívá rozpor. Rozporu tu však není, neboť povinnost ku placení 1% útrat není míněna v tom smyslu, že by se tím mohl pojistník vykoupiti od jakékoliv jiné povinnosti, zejména od povinnosti k náhradě a k zaplacení první premie, poněvadž podle bodu 5. jest pojišťovna k požadování 1% náhrady jen oprávněna, může tohoto svého práva použiti, avšak nemusí. Jinak nelze ustanovení čl. 5 vykládati a není tudíž tento článek v rozporu se čl. 4, jež rovněž nelze rozumně vykládati jinak, než, že se vztahuje na případ placení první premie. Ustanovení čl. 5 nemá tudíž nic společného s uplatňovaným nárokem na zaplacení první premie.

Zbývá vysloviti se o další námitce, zda jest pojištění neplatné a nedovolené proto, že neměla žalující strana povolení k pojišťování na cizí

měnu. Všechny pochybnosti v tomto smyslu odstraněny odvolacím soudem tím, že vyžádána byla o tom zpráva od ministerstva vnitra. Z dopisu ministerstva vnitra ze dne 23. prosince 1930 čís. 76440 z r. 1930/16 plyne, že výnosem ministerstva vnitra ze dne 30. dubna 1924 čís. 31.694/1924-18 zasláným všem pojišťovnám provozujícím životní pojišťování v tuzemsku bylo sděleno, že napříště není dovoleno, uzavírat na území Československé republiky životní pojištění na jinou měnu než na koruny československé. Tento zákaz nebyl dosud odvolán a zůstává i nadále v platnosti, platil pro žalující pojišťovnu v době uzavření pojistky, platí pro ni i podnes, avšak jde jen o administrativní zákaz. Tento zákaz nezpůsobuje neplatnost smlouvy podle § 878 obč. zák., poněvadž tu není nemožnosti plnění. Možnost zaopatřit si americkou měnu dolarovou pro strany není vyloučena, takže plnění jest možné. Tento zákaz však nezpůsobuje ani neplatnost nebo nicotnost smlouvy podle § 879 obč. zák. Není zákonného předpisu, proti kterému v tomto případě bylo přímo jednáno, anebo který by měl býti tímto jednáním obcházen. Výnos ministerstva vnitra ze dne 30. dubna 1924 čís. 31.694/24-18 jest jen administrativním zákazem, což připouští samo ministerstvo vnitra, které ani neuvádí, že tento administrativní zákaz byl vydán na základě výslovného zákonného zmocnění anebo ku provádění zákona. Ježto tu není ani případů uvedených v § 879 obč. zák. čís. 1—3 ani není porušen jiný zvlášť vydaný zákon, zejména zákon valutový a ježto ani zákon pojišťovací takový zákaz neobsahuje, nelze tvrditi, že uzavřením této pojistky znějící na americké dolary bylo jednáno proti zákonnému předpisu. Jest ještě uvážiti, zda uzavření smlouvy neodporuje dobrým mravům. O tom nemůže býti pochyby, že žalující strana jednala uzavřením této pojistky proti zákazu danému jí dohlédacím úřadem. Jednání její příčilo se veřejnému řádu, bylo způsobilé ztížití státní dozor a po případě také poškoditi státní finance; příčí se tedy všeobecnému morálnímu cítění a jest proti dobrým mravům. Avšak shora uvedený zákaz ministerstva vnitra týkal se jen žalobkyně, netýkal se však žalovaného, poněvadž soukromníkům nebylo zakázáno, by se nechali pojišťovati na měnu cizozemskou. Jednání žalované strany nebylo proti dobrým mravům a proto jest smlouva platná. Ostatně kdyby zde neplatnost byla, mohla by se vztahovati jen na ujednání valuty, kdežto všechny ostatní části smlouvy, která odpovídá úplně vůli obou stran, musely by zůstati nedotčenými. Jediným důsledkem shora uvedeného zákazu ministerstva vnitra by pak jen bylo, že valuta v pojistce uvedená musela by býti přepočítána na měnu československou, jiný následek by však přestoupení onoho interního zákazu nemělo. Není tedy pojišťovací smlouva ani z důvodů §§ 878 a 879 obč. zák. neplatnou.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y :

Pojišťovací smlouva uzavírá se zpravidla doručením pojistky pojistníkovi (sb. n. s. 4011, 6686). Toto doručení může se státi také agentem, jenž smlouvu zprostředkoval (návrh převzal), a není k tomu zapotřebí zvláštního písemného prohlášení pojišťovatele o přijetí návrhu.

Stačí předložení pojistky k vyplacení, jakž se stalo v souzeném případě, zejména an žalovaný (pojistník) neodmítl přijetí pojistky, nýbrž žádal jen o poshovění s placením a tím zřejmě vzal na vědomí, že jeho návrh pojišťovatelem byl přijat. Podle zjištění nižších soudů byla žalovanému předložena pojistka v šestinedělní lhůtě, stanovené v bodě 4. přijímacích ustanovení, a správně tudíž uznal odvolací soud, že došlo ke smlouvě, o niž žalobkyně opírá žalobu. Že ustanovení článku 4 a) všeobecných pojišťovacích podmínek se nevztahuje na první premii, vyložil správně odvolací soud, a právem poukázal v této příčině i na zdejší rozhodnutí, uveřejněné ve Sb. n. s. pod čís. 6691, kde řešen byl stejný případ, neboť i v souzeném případě stanoví článek 2. podmínek povšechně následek nezaplacení prvního celoročního pojistného, totiž odklad závazku společnosti ze smlouvy do zaplacení pojistného nebo neplatnost smlouvy, není-li v době zaplacení pojištěný již na živu, a článek 3. v prvním odstavci stanoví čas a splatnost pojistného a jeho poshovění a v druhém odstavci poskytuje k zaplacení každé roční premie, pokud se týče premiové splátky splatné po vyplacení pojistky — tedy po zaplacení první premie, pokud se týče první premiové lhůty lhůtu třicetidenní, kdežto ve článku 4 se jedná o následcích promeškání platební lhůty, o přerušení pojištění pro nezaplacení pojistného a o obnově pojištění a ustanovuje se tu pod písmenou a), že, nebylo-li zapraveno pojistné splatné před uplynutím prvních tří let pojistných v třicetidenní lhůtě platební, zaniká tím pojištění beze všeho a úplně, a dále se stanoví podmínky obnovy pojištění. Platí proto i pro tento případ zásada vyslovená v rozhodnutí sb. n. s. čís. 6691, že se ustanovení pojišťovacích podmínek, že, není-li pojištění ještě tři roky v platnosti a nebyla-li zapravena splatná premie v dodatečné třicetidenní lhůtě, zaniká tím pojištění úplně, nevztahuje na případ, nebyla-li včas zaplacená první premie. Že tu není nejistoty, za kterou by podle § 915 obč. zák. odpovídala společnost, dolíčil správně již odvolací soud, a jest s ním souhlasiti tím spíše, uváží-li se, že bod 5. přijímacích ustanovení a čl. 4 a) podmínek již podle svých nadpisů neupravují tutéž věc.

Ale dovolání nemá pravdu ani, pokud tvrdí, že smlouva jest neplatná podle §§ 878 pokud se týče 879 obč. zák. Žalobkyně se nedomáhá zaplacení první premie v dolarech, a netřeba proto zkoumati, zda by takové plnění bylo možné. Podle § 879 první odstavec obč. zák. jest neplatná smlouva, příčí-li se zákonnému zákazu nebo dobrým mravům. Požaduje se proto, pokud jde o první případ, nejen, by zákaz byl vydán orgánem státní správy k tomu povolaným, což se v souzeném případě stalo výnosem ministerstva vnitra ze dne 30. dubna 1924 č. j. 31.694/1924-18, nýbrž i, by byl uveřejněn předepsaným způsobem, t. j. ve sbírce zákonů a nařízení, k čemuž nedošlo. Nelze proto mluvit o nicotnosti smlouvy z důvodu, že se příčí zákonnému zákazu, a neprávem odkazuje dovolání v této příčině k zdejšími rozhodnutími uveřejněným ve sb. n. s. pod čís. 1585, 2496, 4536 a 4712, kde vesměs bylo jednáno proti vládním nařízením řádně uveřejněným. Pokud jde o druhý případ § 879 první odstavec obč. zák., jest postup pojišťovny, jež při sjednání smluv nedbá zákazů nadřízeného dozorcího úřadu, sice nepřístojný, ale proto se ještě nepřiči dobrým mravům, a nelze proto odvozovati

z něho nicotnost smlouvy, nanejmená poskytl ochranu před případným poklesem zdejší měny oběma stranám touž měrou. Byla-li však smlouva platně dojednána a nezanikla-li, jak doličeno, ani dodatečně, jest žalovaný povinen ji plnit, a nepochybil proto odvolací soud, když na odvolání žalující strany změnou prvního rozsudku žalobě vyhověl.

Čís. 11432.

Pojišťovací smlouva.

• Prodlení v placení následné premie.

Stanovily-li pojišťovací podmínky, že, nastala-li pojistná příhoda po uplynutí dodatečné lhůty a pojistník byl v této době v prodlení s placením premie, jest pojišťovatel prost povinnosti plnit, leč že by pojišťovatel nárok na premii soudně uplatňoval a nároku dodatečně, avšak ještě před dostavením se pojistné příhody se nevzdal, — neručí pojišťovatel za pojistnou příhodu, jež nastala po uplynutí dodatečné lhůty, zažaloval-li nezaplacenou premii teprve po dostavení se pojistné příhody. Pojišťovatel má tu nárok na zaplacení premie za celé pojistné období.

(Rozh. ze dne 27. února 1932, Rv II 110/31.)

Žalovaný pojistil u žalující pojišťovny auto proti škodám. Pojišťovací podmínky žalobkyně ustanovovaly v § 7 čís. 4, jenž tu přichází v úvahu, toto: **O d s t a v e c p r v ý :** »Následné premie včetně vedlejších poplatků jsou splatné prvního dne v roce nebo v ročním údobí, pro něž jsou určeny. Nebylo-li zaplaceno v den splatnosti, jest pojistníka na jeho útraty písemně vyzvati k zaplacení a současně mu oznámiti právní následky dalšího prodlení v placení, při čemž jest mu stanoviti jednoměsíční dodatečnou lhůtu. Této výzvy není třeba, bylo-li pojistníku nejméně osm dní přede dnem splatnosti písemně připomenuto placení a sděleny mu právní následky prodlení v placení a byla mu poskytnuta dodatečná jednoměsíční lhůta ode dne splatnosti.«

O d s t a v e c d r u h ý : »Je-li pojistník při uplynutí dodatečné lhůty v prodlení s placením, může pojišťovatel, dokud nebylo zaplaceno, zrušiti smlouvu bez výpovědní lhůty. Nebyl-li nárok na premii soudně uplatněn do tří měsíců po uplynutí dodatečné lhůty, platí to za výpověď. Nastane-li pojistná příhoda po uplynutí dodatečné lhůty a je-li pojistník s placením premie v prodlení v době, kdy nastal pojistný případ, jest pojišťovatel zproštěn závazku k plnění, leč že uplatnil nárok na premii soudně a nezřekl se tohoto nároku po té, avšak před dostavením se pojistné příhody.«

Ve sporu šlo o následnou premii, jež byla splatna dne 31. října 1929. Žalobkyně dala žalovanému dodatečnou lhůtu do 31. ledna 1930. Dne 5. února 1930 nastala pojistná příhoda. Do tří měsíců po uplynutí dodatečné lhůty, ale po 5. únoru 1930 zažalovala žalobkyně premii splatnou dne 31. října 1929 ve výši 3.538 Kč. Žalovaný namítl započtením vzájemnou pohledávku na pojistné z pojistné příhody ze dne 5. února 1930 ve výši 2.985 Kč. **P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e** uznáv po právu vzájemnou pohledávku žalovaného přisoudil pojišťovně premii jen, pokud převyšovala vzájemnou pohledávku žalovaného namítnutou